

2. Малець А.В. (Петриків А.В.) Муніципальні запозичення як джерело фінансової автономії органів місцевого самоврядування / А. В. Малець // Інвестиції : практика та досвід. – 2011. – №4. – С.106-107.
3. Малець А.В. (Петриків А.В.) Становлення теоретичних підходів в управлінні муніципальними запозиченнями / А. В. Малець // Економіка та держава. – 2010. – №11. – С.101-104.
4. Малець А. В. (Петриків А.В.) Теоретичні аспекти впливу факторів на стан ринку муніципальних запозичень [електронний ресурс] / А. В. Малець // Державне управління: удосконалення та розвиток. – 2009. – № 4. – Режим доступу до журналу : [http : // www.dy.nauka.com.ua](http://www.dy.nauka.com.ua).
5. Малець А.В. (Петриків А.В.) Характеристика ризиків місцевих запозичень / А. В. Малець // Інвестиції : практика та досвід. – 2011. – №3. – С.108-111.
6. Малець А. В. (Петриків А.В.) Глобальні чинники модернізації муніципальних запозичень / А. В. Малець // Особливості функціонування національних фінансових систем в умовах поглиблення глобалізаційних процесів : міжнар. наук.-практ. конф. 17-21 лютого 2010 р. : [в 2 ч.] / Національний університет ДПС України. – Ірпінь : 2010. – Ч.1. – С. 465–468.

Рецензент: доктор наук з державного управління, професор Бесчастний В.М.

УДК 354:338.24:330.322

Порвін М.Ю.,

к.держ.упр.

ВИЗНАЧЕННЯ ШЛЯХІВ ВДОСКОНАЛЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ

Анотація. Обґрунтовано підходи та механізми формування вітчизняної інвестиційної політики в умовах впливу світових процесів глобалізації і регіоналізації. Визначено тенденції у формуванні державної інвестиційної політики. Удосконалено методичні підходи до розробки та впровадження системної державної стратегії

залучення інвестицій. Розроблено концепцію фінансового забезпечення державної інвестиційної політики. Розроблено напрями активізації державної інвестиційної політики у сфері залучення іноземних інвестицій. Узагальнено зарубіжний досвід розроблення антикризових програм у сфері інвестиційної діяльності та запропоновано першочергові напрями його використання в Україні.

Ключові слова: державна стратегія залучення інвестицій, державна інвестиційна політика, механізми управління, національна економіка.

Аннотация. Обоснованы подходы и механизмы формирования отечественной инвестиционной политики в условиях влияния мировых процессов глобализации и регионализации. Определены тенденции в формировании государственной инвестиционной политики. Усовершенствованы методические подходы к разработке и внедрению системной государственной стратегии привлечения инвестиций. Разработана концепция финансового обеспечения государственной инвестиционной политики. Разработаны направления активизации государственной инвестиционной политики в сфере привлечения иностранных инвестиций. Обобщенно зарубежный опыт разработки антикризисных программ в сфере инвестиционной деятельности и предложены первоочередные направления его использования в Украине.

Ключевые слова: государственная стратегия привлечения инвестиций, государственная инвестиционная политика, механизмы управления, национальная экономика.

Summary. The state as subject of the first level is certain in classification of investment process in a national economy. The approaches and mechanisms of forming of domestic investment policy in the conditions of the maximal influencing of world processes of globalization is devoted. Tendencies are certain in forming of state investment policy. Methodical approaches to realization are improved developments and introductions of system state strategy of bringing in of investments. Conception of the financial providing of state investment policy is developed. Directions of activation of state investment policy are developed in the field of bringing in of foreign investments. Generalized foreign experience of antikrizovikh program development in the field of investment activity and near-term directions of his use are offered in Ukraine.

Key words: state strategy of bringing in of investments, state investment policy, management mechanisms, national economy.

Постановка проблеми. Залишається чимало невирішених проблем з удосконалення механізмів державної інвестиційної політики. Окрім того, ситуацію ускладнює відсутність обґрунтованих пропозицій щодо впровадження сучасних методів та моделей управління інвестиційною діяльністю.

Метою даної статті є визначення шляхів удосконалення державної інвестиційної політики в Україні.

Аналіз наукового доробку. Вагомий внесок у дослідження проблем інвестиційної діяльності зробили як вітчизняні, так і зарубіжні вчені. Серед останніх – Л. Абалкін, Ф. Візер, В. Кушлін, В. Паретто, Г. Попов, Г. Фостер, М. Фрідмен, Ф. Хаєк, Й. Шумпетер. Важливу роль у теоретичному та емпіричному дослідженні проблематики організації інвестиційної діяльності держави відіграють праці сучасних вітчизняних вчених та практиків, а саме: Л. Антонової, В. Базилевича, В. Бакуменка, О. Баранівського, О. Білоруса, Т. Білої, П. Гайдуцького, В. Геєця, В. Грушка, О. Іваницької, О. Дація, І. Драган, М. Корецького, В. Пілюшенка, Л. Пісьмаченко, О. Поважного, В. Федоренка.

Виклад основного матеріалу.

Дослідження показало, що більшість закордонних фахівців у визначені змісту інвестицій у державній інвестиційній політиці наголошують на такому: забезпечення приросту функціонуючого капіталу; створення умов для одержання додаткового доходу; створення передумов для очікуваного розширення споживання у майбутньому шляхом відмови від частини поточного споживання. Обґрунтовуються у науковій літературі також такі функції інвестицій у виробничій сфері: формування факторів-ресурсів для виробничої стадії відтворення; реструктуризація

основних інститутів сучасного відтворення; утворення нової комплексної структури капіталу у виробничій стадії; структурна перебудова економічних систем; ресурсне забезпечення переведення економічних систем на інноваційний шлях розвитку; функції, пов'язані з вирішенням проблем зайнятості, розвитком соціальної сфери й інших ефектів інвестування; регулювання пріоритетних напрямів розвитку економіки.

Встановлено, що в теорії державного управління принциповою ознакою класифікації інвестицій як об'єкта державної інвестиційної політики є виділення реальних та фінансових інвестицій. На підставі аналізу підходів різних наукових шкіл запропоновано визначення інвестицій як об'єкта державної інвестиційної політики в ринкових умовах трактувати із економічної та фінансової точок зору.

Встановлено, що інвестиційний ринок є середовищем, що має комплексну структуру та визначену кон'юнктуру, в якому взаємодіють інвестори, виробники та власники інвестиційних товарів, фінансові посередники та органи державної влади та управління. У структуру інвестиційного ринку включено: інвесторів, державні органи управління інвестиціями, ринок фінансових активів, ринок реальних активів, ринок фінансових посередників, власників інвестиційних товарів та виробників.

Встановлено, що найбільш надійним стабілізатором розвитку країни є внутрішній ринок, тому необхідно так формувати вітчизняну інвестиційну політику та практичну діяльність в галузі економіки, щоб світові процеси глобалізації та регіоналізації не створювали гострих проблем залежності у функціонуванні національної економіки.

Визначено, що Україна має достатню кількість кваліфікованих трудових ресурсів при відносно низькій вартості робочої сили, має у своєму розпорядженні основні види мінерально-сировинних ресурсів у необхідних обсягах, проте через відсутність широкомасштабних інвестицій

у реальний сектор економіки, переживає різноманітні труднощі. Ця обставина підкреслює роль і значення ресурсів у процесі функціонування національної економіки країни в ринкових умовах господарювання, і відповідно об'єктивно виділяє інвестиційний потенціал у самостійний сукупний потенціал розвитку української економіки.

Основними механізмами здійснення державної інвестиційної політики в умовах функціонування ринкової моделі економіки визначені: нарощування інвестиційного капіталу, диверсифікованого за формами і видами джерел походження, з перевагою приватного інвестиційного капіталу над державним, збільшення кількості суб'єктів і об'єктів інвестування, розвиток інвестиційного ринку і його інституцій, які забезпечують реалізацію інвестиційного попиту та пропозиції, мобілізацію вільних коштів та їх подальше інвестування у реальний сектор економіки.

Визначено, що багатовекторність державної інвестиційної політики передбачає державне регулювання різних напрямів інвестування. Тому різні сфери ринку інвестування за допомогою певних механізмів регулюють різні державні органи: Президент України, Кабінет Міністрів України, Міністерство фінансів України, Міністерство економічного розвитку і торгівлі України, інші профільні міністерства України, Національний банк України, Державна комісія з цінних паперів та фондового ринку, Державна комісія з регулювання ринків фінансових послуг України, Державне агентство України з інвестицій та розвитку, Антимонопольний комітет України, Українська Фондова Біржа.

Розглядаючи сучасний стан інвестиційного ринку, відзначено, що він характеризується зменшенням ролі держави як безпосереднього інвестора і розвитком приватних інвесторів, появою нових інституційних структур, формуванням інвестиційної інфраструктури: комерційних банків, спеціалізованих кредитно-фінансових інвестиційних установ. Ці процеси

поступово модифікували структуру інвестиційного капіталу за формами власності й джерелами фінансування. Разом з тим, зміна структури інвестиційного капіталу і статусу суб'єктів інвестування, що відповідає за зовнішніми ознаками умовам ринкової економіки, не призвела до активізації їх інвестиційної діяльності. Зменшення участі держави в реалізації інвестицій стало наслідком не тільки зміни інвестиційного режиму, пов'язаного з переходом до ринку, але й різким скороченням державних доходів в умовах економічного спаду. Масштаби і темпи скорочення інвестицій за рахунок державного і регіональних бюджетів, фонду державної підтримки пріоритетних галузей зумовили перенесення уваги в державній інвестиційній політиці на приватні структури: підприємства, банки, населення. Однак, незважаючи на кількісне зростання і диверсифікованість суб'єктів інвестиційної діяльності в приватному секторі, їх місце і роль в інвестиційному процесі виявилися недостатніми для того, щоб заповнити простір, який утворився внаслідок зменшення частки держави в інвестиційній сфері.

Доведено, що через зміну структури власності державні джерела інвестиційних ресурсів повинні були заміщатися приватними джерелами, що призвело б до розгортання масштабної децентралізації інвестиційної діяльності, зростання масштабів і ефективності інвестування. Натомість децентралізація інвестиційної діяльності, яка виразилася у збільшенні частки недержавних джерел інвестування (в основному внаслідок скорочення кількості державних підприємств через їх приватизацію) й суттєвому зменшенні централізованих інвестиційних ресурсів, супроводжувалася різким згортанням інвестиційної діяльності, зниженням сукупного інвестиційного потенціалу практично всіх інвесторів, зростанням розриву між інвестиційним попитом та пропозицією,

посиленням впливу капіталу з матеріального виробництва в сферу торговельних і фінансових послуг.

Визначено, що з метою полегшення інвестиційної діяльності та покращення інвестиційного клімату в останні роки було ухвалено цілу низку нормативно-правових актів. Так, до міжнародних норм було адаптоване законодавство щодо регулювання діяльності іноземних інвесторів, визначено державні гарантії захисту іноземних інвестицій, встановлено національний режим інвестування, ухвалено закон про концесії у сфері розбудови та експлуатації дорожньої мережі тощо. Однак, незважаючи на зазначені позитивні тенденції, припливу необхідного обсягу коштів та приходу великої кількості стратегічних інвесторів поки що не відбулося. Незважаючи на активну роботу всіх гілок влади, українське законодавство, що регулює або впливає на інвестиційну діяльність, потребує вдосконалення.

По-перше, недостатньо врегульоване питання виділення та обігу землі. З одного боку, мораторій на продаж землі зумовлює відсутність в Україні ринку землі як такого. З іншого – існують нормативні та адміністративні труднощі із виділенням земельних ділянок під інвестиційні проекти. На сьогодні розроблено пакет законодавчих змін, якими буде запроваджено нові підходи у сфері планування територій, забезпечено конкурентні засади та прозорість при набутті прав на землю, зменшено відповідні інвестиційні ризики та підвищено захист інвесторів, створено умови для унеможливлення зловживань у сфері земельних відносин та будівництва тощо.

По-друге, потребує реформування дозвільна система. Насамперед, необхідне полегшення процедур, пов'язаних із початком та закінченням підприємницької діяльності, спрощення механізму отримання дозволів та

ліцензій та зменшення їх кількості до необхідного мінімуму. Варто також створити чітку, просту та зрозумілу систему перевірок.

По-третє, система нарахування та стягнення податків і зборів в Україні є ускладненою і накладає помітне навантаження на підприємницьку діяльність. Більш того, недосконалим є механізм повернення ПДВ експортерам, а також застосування спеціальних податкових режимів.

Важливим елементом інвестиційної діяльності в Україні повинен стати повноцінний фондовий ринок. Однак, в Україні він знаходиться лише на початковій стадії. На сьогодні ухвалено групу відповідних базових законів, функціонує низка біржових майданчиків, система рейтингів та індексів, у процесі консолідації знаходиться депозитарна система тощо. Однак існуючі елементи ще не об'єднані у стабільну систему, відсутня надійна та сучасна клірингова система, система розкриття інформації, не врегульовані деякі аспекти діяльності акціонерних товариств. Це уповільнює прихід стратегічних та портфельних інвесторів на український ринок. Більше того, факт відсутності котирування акцій багатьох українських компаній на національному фондовому ринку знижує довіру до них іноземних інвесторів.

Проведене дослідження показало, що з метою поліпшення інвестиційного клімату, для підвищення конкурентоспроможності економіки України в інвестиційній сфері необхідно здійснити розробку та впровадження системної державної стратегії залучення інвестицій в Україну, яка має ґрунтуватися на загальній стратегії економічного розвитку, орієнтованій на розкриття конкурентних переваг країни. Стратегія має запроваджувати механізм моніторингу показників та державної політики в сфері залучення іноземних інвестицій країнами

Центральної та Східної Європи, виявлення пріоритетних напрямів економічної політики щодо удосконалення інвестиційного клімату України та забезпечення їх практичного впровадження; чітке визначення інструментів та механізмів стимулювання інвестиційного та інноваційного розвитку економіки України в Податковому кодексі України; впровадження розширеної системи інвестиційних стимулів шляхом надання пільг інвесторам: зі сплати податку на прибуток у випадку збільшення обсягу інвестицій в пріоритетні сфери економіки; на приріст інноваційних витрат, наприклад, понад 50 % середнього розміру витрат, здійснених інвестором протягом останніх трьох років, якщо щорічні витрати перевищують певний поріг; віднесення інвестиційних та інноваційних витрат до валових витрат інвестора з зростаючим коефіцієнтом; зниження ставки податку на прибуток для інноваційних видів діяльності; ввезення на безмитній основі та без сплати ПДВ технологічного обладнання, що використовується для виробництва експортної інноваційної, наукоємної продукції, обладнання, яке не має аналогів в Україні тощо; розробку системи спеціальних стимулів для підприємств, що здійснюють інвестиції в регіонах з рівнем безробіття, суттєво (наприклад, в 2 – 3 рази) вищим, ніж в цілому по країні; відновлення практики функціонування спеціальних економічних зон при запровадженні чіткої системи стимулів для інвестицій у такі території, спрямовані на підвищення рівня зайнятості, створення інноваційної продукції, залучення сучасних технологій, розширення експортної діяльності, екологічні проекти тощо, та інструментів гарантування цільового характеру застосування таких пільг; прийняття Закону України “Про державний земельний кадастр”, розроблений на підставі рішень РНБОУ з метою впорядкування відносин у земельній галузі; створення окремого Агентства інвестиційного розвитку з передачею функцій щодо

формування та забезпечення реалізації державної політики у сфері інноваційної діяльності, в даний час покладених на Державне агентство України з інвестицій та розвитку, з метою оптимізації системи державного управління інвестиційним та інноваційним розвитком; розбудову системи інноваційної інфраструктури (центри трансферу технологій, технопарки тощо) з метою стимулювання поширення інновацій та нових технологій, залучення науково-дослідних установ до реалізації проектів, особливо на регіональному рівні; розробку і прийняття (за прикладом Угорщини і Чехії) Національної інноваційної програми на 2012 – 2020 роки; запровадження практики роботи Державного агентства України з інвестицій та розвитку з потенційними інвесторами в режимі “єдиного вікна”, що передбачає надання інвесторам інформаційної підтримки щодо правового та регуляторного середовища для іноземних інвестицій, допомоги в обробці інвестиційних пропозицій, в пошуку об’єктів для ведення бізнесу, а також українських постачальників тощо; покладення на агентство, за прикладом Чехії, повноважень щодо визначення інвестиційних стимулів, які можуть застосовуватись до іноземних інвесторів за конкретними інвестиційними проектами.

Запропоновано концепцію фінансового забезпечення державної інвестиційної політики, що базується на положеннях інвестиційно-інноваційного розвитку України та створенні фонду розвитку. Головна ідея концепції полягає в тому, щоб удосконалити інституційну структуру з метою формування в Україні інноваційно-інвестиційної моделі розвитку економіки та на цій основі суттєво змінити структуру економіки, підняти її ефективність, що забезпечить подальше вирішення важких соціальних проблем.

Концепція фінансового забезпечення державної інвестиційної політики має забезпечити: єдність принципів формування інвестиційно-

інноваційних заходів; поєднання підходів до формування законодавчого забезпечення управління інвестиційно-інноваційними програмами різних рівнів; гармонізацію систем забезпечення економічної безпеки на всіх етапах реалізації інвестиційно-інноваційних заходів і державного управління; формування критеріїв і механізмів фінансування інноваційно-інвестиційних заходів і інвестування структурних змін; єдність підходів до зміни структури економіки України і формування інноваційно-інвестиційної моделі її розвитку.

Обґрунтовано необхідність створення державного стабілізаційного фонду невідновлювальних ресурсів – Фонду розвитку. До структури цього фонду включено: Український державний банк розвитку та інвестицій, який має здійснювати довгострокове пільгове кредитування інвестиційних проектів; Національний венчурно-інноваційний фонд з функцією акумулювання міжнародних грантів та венчурних інвестицій; Державну страхову компанію, яка має здійснювати страхування інвестиційних проектів; Центр розробки та аналізу інвестиційних проектів, який здійснює розробку, обґрунтування та консалтинг при впровадженні інвестиційних проектів; Державну іпотечну установу, яка має здійснювати кредитування під заставу нерухомості; Українське фондове агентство з функціями розробки, впровадження та супровіду інвестиційних інструментів Фонду на внутрішньому і світових фондових ринках, створення деривативного ринку страхування ризиків для інвесторів.

Встановлено, що питання важливості іноземних інвестицій для економічного зростання країни є надзвичайно важливим, дискусійним і багато в чому невирішеним для багатьох держав. Мотивація іноземних інвесторів може бути різною, а їх діяльність, спрямована на задоволення власних інтересів, не завжди співпадає з інвестиційними пріоритетами країни-реципієнта інвестицій.

Визначено, що необхідність залучення іноземних інвестицій країнами-реципієнтами капіталу продиктована наступними чинниками: обмеженістю внутрішніх інвестиційних ресурсів або несприятливими умовами їх використання; низькою або односторонньою інвестиційною активністю власних інвесторів; необхідністю залучення разом з інвестиціями нової техніки та технології; бажанням створити конкурентоспроможну економіку, освоїти світові ринки чи розширити свою присутність на старих; потребами в модернізації соціальної структури суспільства, пошуком нових робочих місць; політичними мотивами тощо.

Обґрунтовано, що розвиток зарубіжної інвестиційної активності країн-донорів зумовлений рядом причин: надлишком капіталів у країні (низькі норми прибутку чи брак відповідної економічної структури для застосування капіталів); потребою в нових ринках збуту; потребою в економії на масштабах виробництва і досягнення максимуму ефективності на кожній зі стадій виробничого процесу; формуванням певного рівня конкурентоспроможності економіки; спробами обійти тарифні та нетарифні бар'єри в торгівлі; жорстким конкурентним та податковим законодавством окремих країн (зокрема, США чи країн ЄС), високими екологічними стандартами, витратами на заробітну плату чи розвиток інтелектуальних ресурсів фірм; пошуком більш високих норм прибутків на капітал; політичними чи соціальними мотивами тощо.

Під впливом перелічених факторів буде формуватися стратегічна позиція країни щодо залучення іноземних інвестицій і особливості виходу країни на міжнародний інвестиційний ринок, під яким можна розуміти механізм регулювання економічних відносин, що виникають між продавцем і покупцем інвестиційних ресурсів, які є резидентами різних країн.

Враховуючи вищенаведені позиції, розроблено напрями активізації державної інвестиційної політики у сфері залучення іноземних інвестицій, а саме: створення стабільного законодавства, яке має забезпечувати державні гарантії захисту вітчизняних та іноземних інвестицій протягом тривалого часу; створення сприятливого інноваційно-інвестиційного клімату для реалізації пріоритетних державних програм та інвестиційних проектів; сприяння залученню продуктивного прямого іноземного капіталу в сферу матеріального виробництва та встановлення державного контролю за його використанням; створення сприятливих умов для розвитку спільних підприємств, які займаються виробництвом; створення спільних підприємств за так званою китайською схемою, яка передбачає з самого початку володіння контрольним пакетом акцій підприємства українською стороною, згодом, через 5 – 7 років, українськими мають бути 75% акцій, через 10 – 12 років пакет акцій спільних підприємств стає повністю українським; заборона ввезення спільних підприємств застарілої продукції та технологій, які в розвинених країнах вважаються вичерпаними; розробка та прийняття законодавчої бази щодо страхування.

Аналізуючи перспективи ринку фінансових послуг, враховано при реформуванні існуючої системи цього ринку тенденцію інтеграції України до ЄС та ЄЕП, а також досвід роботи у відповідних напрямках. Ринку фінансових послуг вкрай необхідна ефективна законодавча база, яка передбачатиме чіткі норми прямої дії. Зважене запровадження нових фінансових інструментів з необхідною законодавчою базою стимулюватиме подальший розвиток внутрішнього ринку України. Банки зможуть отримати доступ на економічно обґрунтованих та виважених умовах до кредитних ресурсів українського та скористатися інструментами світового фінансового ринку, що сприятиме розвитку вітчизняного товаровиробника та зростанню економічного потенціалу України.

Обґрунтовано необхідність розробки нових тенденцій на економічному просторі України, а саме: курс України на розвиток інвестиційної інфраструктури та узгодження її з вимогами сучасної світової практики. Потребує модернізації ринок цінних паперів, введення консолідованої біржової та депозитарної систем, системи клірингу та розрахунків, внесення змін до законодавства про захист прав портфельних та міноритарних акціонерів.

Встановлено, що здатність економіки окремих країн протистояти наслідкам фінансової кризи залежить від цілої низки чинників, основними серед яких є: частка державного сектора в структурі економіки, дефіцит державного бюджету і рівень державного боргу. Ефективність урядових заходів із подолання наслідків кризи також залежить від стану економіки країни.

Дослідження зарубіжного досвіду з розробки антикризових програм дало підстави для таких висновків: першочерговим напрямом діяльності міжнародних фінансових організацій для забезпечення координації економічної політики на міжнародному рівні та підвищення ефективності антикризових заходів є удосконалення механізму надання ліквідності, компенсаційного фінансування, фінансового регулювання та контролю; а в перспективі – створення наднаціональних органів нагляду за функціонування світової фінансової системи; реалізація антикризових заходів ґрунтується на розроблених і затверджених широкомасштабних урядових програмах.

Висновки. Класифіковано суб'єкти інвестиційного процесу в національній економіці за п'ятьма рівнями. Визначено, що Україна має достатню кількість кваліфікованих трудових ресурсів, необхідні обсяги основних видів мінерально-сировинних ресурсів, проте через відсутність широкомасштабних інвестицій у реальний сектор економіки переживає

різноманітні труднощі. Визначено основні тенденції у формуванні вітчизняної державної інвестиційної політики. Запропоновано підхід до вдосконалення та розроблення та впровадження системної державної стратегії залучення інвестицій. Розроблено концепцію фінансового забезпечення державної інвестиційної політики. Визначено пріоритетні напрями активізації державної інвестиційної політики у сфері залучення іноземних інвестицій. Узагальнено зарубіжний досвід розроблення антикризових програм у сфері інвестиційної діяльності.

Список використаних джерел:

1. Порвін М. Ю. Механізми створення привабливого інвестиційного клімату / М. Ю. Порвін // Інвестиції : практика та досвід. – 2009. – № 13. – С. 11-13.
2. Порвін М. Ю. Державна стратегія інфраструктурного забезпечення інвестиційно-інноваційної діяльності промисловості / М. Ю. Порвін // Економіка та держава. – 2009. – № 9. – С. 17-20.
3. Порвін М. Ю. Механізми активізації інвестиційно-інноваційних процесів / М. Ю. Порвін // Науковий вісник Академії муніципального управління: Серія: «Управління». Вип. 4(10). Державне управління та місцеве самоврядування. – К. : ВПЦ АМУ, 2009. – С.295-308.
4. Порвін М. Ю. Державне управління процесом інвестиційного розвитку промислового виробництва / М. Ю. Порвін // Економіка та держава. – 2009. – № 10. – С. 93-96.
5. Порвін М. Ю. Підвищення ефективності державного регулювання інвестиційної діяльності [Електронний ресурс] / М. Ю. Порвін // Державне управління : удосконалення та розвиток. – 2009. – № 2. – Режим доступу до журналу : <http://www.dy.nayka.com.ua>.
6. Порвін М. Ю. Комплексне використання теорій кластерного механізму та сучасні концепції інноваційного розвитку промисловості / М. Ю. Порвін // Інвестиції : практика та досвід. – 2010. – №21. – С. 59-62.

Рецензент: доктор наук з державного управління, професор Корецький М.Х..